

[Marius Buhl.]

børn ind i eksamensmellemskolen. I 1937 prøvede vi på at lempe på dette forhold ved at lave en ny linie, som vi kaldte den eksamensfri mellemskole. Forældrene kunne så alle sætte deres børn i mellemskole, og så, mente man, blev der ikke lagt så meget mærke til, om den hed den eksamensfri mellemskole, eller den hed eksamensmellemskolen. „Naboens søn går i mellemskolen, min søn går også i mellemskolen“, og der var såmænd ingen, der lagde mærke til, om det var den ene eller den anden slags. En udmærket tanke i og for sig, den virkede bare ikke en smule.

Nu synes jeg, at man her er i færd med at begå noget lignende. Man er klar over og har længe været klar over, at der var altfor stort et pres på eksamensmellemskolen, hvilket ingen vil benægte. Det er netop dette store pres, som efter min mening i så høj grad begrundet de nye skolestrukturforslag. Forældrene ville absolut alle have deres børn ind i denne skole. Derved kom mange flere børn derind, end der senere havde brug for en eksamen, også mange flere, ca. 20 pct., end der nogensinde fik eksamen. Dette virkede deprimerende på den relativt lille flok, der blev tilbage, deprimerende både på elever og på lærere.

Så var det altså, man i 1937 forsøgte at afbøde dette ved at lave en ny mellemskole, en eksamensfri mellemskole. Den afbødede det ikke, og man kan godt se nu, hvorfor den ikke gjorde det. Nej, forskellen var for iøjnespringende: den ene mellemskole gik til 15 eller 16 års alderen, og så endte den med en højtideligt kontrolleret prøve og et højtideligt eksamensbevis med en hel række karakterer og en gennemsnitskarakter udregnet med to decimaler og lakstempel under, så det var noget. Derimod endte den eksamensfri mellemskole med ingen verdens ting. Man gik der i et par år, i 3 eller 4 år, men i reglen kun et par år; det var derfor let at se forskellen, og derfor blev den ingen succes. Det havde man så for øje nu og sagde så: nej, sådan skal det ikke gå nu, nu laver vi 2 eller 3 linier, så gør vi dem alle 3-årige, og så lader vi dem alle slutte med en prøve; så vil forskellen i nogen grad være elimineret, og så vil forældrene ikke være specielt tilbøjelige til at vælge en bestemt,

nemlig den boglige linie, fremfor en af de andre. Jeg indrømmer, at sådan kan man udmærket ræsonnere; jeg tror bare, det vil blive en skuffelse, for forældrene vil sikkert ret hurtigt opdage, hvilken af linierne der er den intelligente, den „fine“ — som man kæler så meget for i dag. Forældrene vil hurtigt opdage, hvad det er for en linie, der fører til gymnasiet; det er den, gymnasiet selv har, og gymnasiet giver sig selvfølgelig ikke af med at have nogen af de andre. Gymnasiet har den boglige linie, der fører direkte til realafdelingen. Jeg tror, at den misère, vi har nu, vil komme igen, måske endda i forstærket form. For sagen er den, at hvis man i dag vælger eksamensmellemskolen, vælger man dog for 4 år, hvoraf de 2 ligger udenfor den undervisningspligtige alder; når man fremtidig skal vælge mellem de 3 linier, kan man vælge den boglige linie, uden at det koster blot 1 år mere, uden at det går ud over den undervisningspligtige alder.

I dag er det betydeligt mere besværligt at vælge eksamenslinien end den anden; men i fremtiden bliver det ikke besværligere at vælge den boglige linie, og derfor tror jeg, der vil blive om muligt et endnu stærkere pres på den boglige linie, end der i dag er på eksamenslinien, og så er vi lige vidt. Så er de folk, der er på de andre linier, igen diskrimineret; så er det igen deprimerende for lærerne. Jeg siger det ikke ironisk, ingenlunde, for jeg har set det og ved, det er sådan. Jeg kunne sagtens stå og snakke flot om, at den nuværende skoleordning er fortrinlig, fordi jeg selv har været lykkelig ved at være ved en mellemskole i 35 år; men jeg må også give den mand ret, som for nogle år siden holdt et foredrag for udelukkende realskolefolk, et foredrag, som netop gik ud på at finde en vej til, at undervisningsarbejdet kunne blive bekvemmere, en vej til, at eksamensskolen ikke tog flere end strengt nødvendigt. Man gik meget hårdt imod ham i den efterfølgende diskussion, men så stod han stiltørdigt op og sagde: ja, ja, det kan være, at tonerne knap havde været de samme, hvis det var for en flok folkeskolelærere, jeg havde holdt foredraget. Det måtte jeg indrømme var ganske rigtigt.

Jeg tror altså ikke på, at denne linieinddeling vil rette skævheden i skolebilledet.